

III. ȘTIINȚELE NATURII

ASPECTE PRIVIND PROTECȚIA ARBORETULUI DE TISĂ (*TAXUS BACCATA L.*) DIN REZERVAȚIA NATURALĂ CENARU, JUDEȚUL VRANCEA

Ana Condrea - Afrodita Renea

Rezervația de la Cenaru inclusă în lista rezervațiilor naturale încă din anul 1973, prin Decizia nr.156 din 23 aprilie, cu o suprafață de 233,4 ha are ca obiectiv principal ocrotirea arboretului de tisă (*Taxus baccata L.*). În actuala Hotărâre a Consiliului Județean Vrancea, emisă în 1992, Rezervația naturală forestieră Cenaru s-a extins cu 176 ha, deci cuprinde 409,5 ha.

Rezervația este pe văile pâraielor Cenaru, Gârbova și Pârlitura, de pe versantul drept al râului Milcov.

Unitatea de producție (U.P.) 3 Cenaru, din care face parte rezervația naturală, se află în apropierea localității Andreiașu de Jos, din zona de curbură a Subcarpaților Orientali.

Relieful accidentat prezintă culmi orientate pe direcția N-S și o altitudine ce oscilează între 680 și 730 m.

Roca de bază o constituie gresiile, în alternanță cu marme, nisipuri; climatul specific zonei montane împădurite, este temperat continental, cu temperatura de aproximativ 8°C și media precipitațiilor de circa 800 ml anual.

Peisajul întregii zone apare modificat, ca urmare a frecventelor fenomene de eroziune și alunecări de teren. Acolo unde s-a menținut vegetația lemnoasă, cum este cazul rezervației, alunecările și fenomenele de eroziune sunt mai puțin frecvente.

Vegetația Rezervației naturale forestiere Cenaru este dominată de un fâget-brădet secular; pe mici fragmente apar fâgete pure, brădet pure; fitogenozele au o dezvoltare bună și mare vigoare de regenerare. Cercetările floristice efectuate în zonă au dus la identificarea unui număr de 370 specii de plante vasculare ierboase și lemnoase.

Etajul arborilor este dominat de fag, 61%, urmează bradul, 26%, molid, 1%, tisă, pin, larice 5% (pin și larice – plantație recentă). Restul este deținut de diverse specii: carpen (*Carpinus betulus*), frasin (*Fraxinus excelsior*), mesteacăn (*Betula pendula*), ulm de munte (*Ulmus glabra*), paltin (*Acer platanoides*), paltin de munte (*Acer*

pseudoplatanus), tei (*Tilia cordata*), călin (*Viburnum opulus*), alun (*Corylus avellana*), gorun (*Quercus petraea*) etc.

Pe văi și în locuri umede se întâlnesc: arin (*Alnus glutinosa*, *Alnus incana*), plop tremurător (*Populus tremula*), crușin (*Frangula alnus*) și diferite specii de salcie (*Salix cinerea*, *S. fragilis*, *S. incana*).

În locurile erodate se află cătina albă (*Hippophae rhamnoides*). Alături de cătină, care a fost folosită pentru reinstalarea vegetației pe versanții erodați, s-au mai făcut plantații cu pin (*Pinus silvestris*, *P. nigra*) și larice, care au găsit condiții și s-au dezvoltat bine în zonă.

Vârsta medie a arborelui este de 96 ani, dar sunt exemplare de peste 140 ani; înălțimea de până la 35 m, diametre ce ating 150 cm și circumferințe până la 4 m.

Obiectivul principal al ocrotirii acestei suprafețe este prezența tisei (*Taxus baccata* L), specie monument al naturii, element de mare însemnătate fitogeografică. Tisa este considerată un relict terțiar al florei țării noastre (Tr. Săvulescu, 1940). Cele mai vechi urme de tisă pe teritoriul României au fost identificate în aflorimentele pliocene, printre fosilele de plante, conservate în diatomito-cleritele de la Chiuzbaia, jud. Maramureș (R. Givulescu și colab. 1976).

În postglaciuar, o umezire treptată a climatului a favorizat evoluția pădurilor spre faza actuală, cea a fagului (N. Boșcaiu, 1971) corespunzătoare și exigențelor pentru un climat oceanic de munte al „tisei”. Aceasta beneficiază de un habitat optim în ambianța subarboretului pădurilor de fag în amestec cu rășinoase (N. Doniță, 1969), acesta fiind de fapt habitatul arborelui de tisă din Rezervația naturală Cenaru.

Se opinează că, împreună cu fagul și bradul, tisa a revenit spre nord, din Balcani în postglaciuar, ceea ce justifică prezența și la 92 m altitudine în Cazanele Dunării (S. Pașcovschi, 1956).

Deși trecută cu succes prin testul de rezistență și adaptare al glaciațiilor, tisa a fost confruntată cu un factor neașteptat de periculos pentru existența sa: omul. Arcuri de luptă, arbalete, dogărie, mobilă, material de construcții, în toate aceste domenii s-a folosit tisa; aceasta dovedește că omul și-a dat seama de valoarea lemnului de tisă și l-a exploatat proporțional cu valoarea lui.

Arboretul de tisă de la Cenaru a rămas adăpostit datorită locurilor greu accesibile din zonă, cu abrupturi, cu văi adânci, care, pe alocuri, au maluri cu înălțimi de peste 70 m, cum este pe valea pâraielor Cenaru și Gârbova. Multe din drumurile forestiere amenajate nu mai pot fi utilizate din cauza alunecărilor masive din zonă.

Prin numărul de 741 exemplare existente aici, arboretul de tisă din Rezervația naturală forestieră Cenaru, ocupă locul al IV-lea pe țară, după pădurea Tudora (jud., Botoșani) cu 1095 exemplare (Cl. Horeanu, A. Popa, 1972), pădurea Comarnic (jud. Vâlcea) cu 1025 exemplare și pădurea Dosu Stogului (jud. Vâlcea) cu 763 exemplare.

În stațiunea Cenaru, tisa are o dezvoltare viguroasă, port drept și un elagaj natural evident. Circumferința la 1 m de la bază, ajunge până la 90 cm, înălțimea maximă a exemplarelor întâlnite aici este de 18 m, vârsta de peste 200 de ani, în etajul superior, iar platforma inferioară de circa 90 ani.

Regenerarea naturală a tisei de aici este bună, realizându-se atât prin semințe, lăstar de cioată, cât și prin marcotaj natural.

Din datele obținute de la Ocolul Silvic Focșani, de care aparține și arboretul de tisă Cenaru, am reținut că acesta se bucură de protecție absolută. De altfel, tot de

protecție absolută beneficiază și terenurile cu pante mari, degradate și predispuse alunecărilor, terenuri care nu intră în perimetrul rezervat.

În rezervație, se aplică numai așa-numita exploatabilitate de protecție, însemnând tăieri de igienă, tăieri de conservare, lucrări ce asigură continuitatea și permanența pădurii. Acestea nu vor depăși $1\text{m}^3/\text{an}/\text{ha}$ și constau în tăierea uscăturilor, ajutând regenerării naturale prin îngrijirea semințișului instalat, a butașilor, împădurirea golurilor și abrupturilor ce nu se pot regenera natural.

Din observațiile făcute în arboretul de tisă de la Cenaru, se constată o bună capacitate de regenerare naturală, ceea ce confirmă vitalitatea speciei și posibilitatea introducerii ei în cultură, în subarboretul pădurilor preexistente de fag în amestec cu rășinoase din alte zone.

În această situație, ar fi posibilă, pe viitor, reconsiderarea tisei ca specie valoroasă, cu lemn de calitate superioară și extinderea ei în cultură. În acest sens ar fi necesare efectuarea, în prealabil, a unor cercetări de specialitate care să urmărească atât conservarea speciei cât și interesele social-economice.